

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2004-2005

30 SEPTEMBRE 2005

Proposition de loi introduisant la parentalité sociale dans le Code civil

(Déposée par Mme Clotilde Nyssens)

DÉVELOPPEMENTS

La parentalité sociale est une figure juridique nouvelle qui permettrait, sans toucher à la filiation proprement dite de l'enfant, et dès lors à son identité, d'attribuer à une personne qui s'implique ou s'investit dans une fonction de parentalité à l'égard d'un enfant, tout ou partie des effets secondaires d'un rapport juridique de filiation.

C'est une figure intéressante parce qu'elle est souple et peut s'appliquer à différents types de situations familiales où un enfant sans être biologiquement et juridiquement l'enfant d'une personne, est élevé par cette personne qui a contracté à son égard un engagement éducatif, comme par exemple, dans les familles recomposées, hétérosexuelles ou homosexuelles.

La figure de la « parentalité sociale » semble, par ailleurs, aller dans le sens préconisé par la Cour d'arbitrage dans son arrêt du 8 octobre 2003, lequel a conclu, concernant un enfant élevé par un couple de lesbiennes dont l'une était la mère de l'enfant né suite à une procréation médicalement assistée avec donneur anonyme, « qu'il appartenait au législateur de préciser sous quelle forme, à quelles conditions et selon quelle procédure l'autorité parentale pourrait, dans l'intérêt de l'enfant, être étendue à d'autres personnes qui n'ont pas un lien de filiation avec lui (...) ».

La demande de parentalité sociale serait dans tous les cas rejetée si le tribunal constatait, par une décision

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2004-2005

30 SEPTEMBER 2005

Wetsvoorstel teneinde het zorgouderschap in het Burgerlijk Wetboek op te nemen

(Ingediend door mevrouw Clotilde Nyssens)

TOELICHTING

Het zorgouderschap is een nieuwe rechtsfiguur die, zonder te raken aan de eigenlijke afstamming (en dus aan de identiteit) van het kind, aan iemand die betrokken is bij of zich inspant voor een ouderrol ten aanzien van een kind, alle of een deel van de secundaire gevolgen van een juridische afstammingsband toekent.

Het is een interessante rechtsfiguur omdat ze soepel is en toepasselijk kan zijn op verschillende gezins-situaties waarin een kind, zonder biologisch of juridisch gezien het kind van een gegeven persoon te zijn, wordt opgevoed door de betrokkene, die ten aanzien van dat kind het engagement is aangegaan het te zullen opvoeden. Zulks kan bijvoorbeeld voorkomen in nieuw-samengestelde, heteroseksuele of homoseksuele gezinnen.

Voorts lijkt de rechtsfiguur van het « zorgouderschap » in de lijn te liggen van wat het Arbitragehof voorstond in zijn arrest van 8 oktober 2003. Daarin heeft het Hof met betrekking tot een kind dat werd opgevoed door een lesbisch paar waarbij de ene partner de moeder van dat kind was ingevolge inseminatie met sperma van een anonieme donor, het volgende geconcludeerd: « (...) het staat aan de wetgever om te preciseren in welke vorm, onder welke voorwaarden en volgens welke procedure het ouderlijk gezag, in het belang van het kind, zou kunnen worden uitgebreid tot andere personen die geen afstammingsband met het kind hebben (...) ».

Het verzoek tot zorgouderschap zou in elk geval worden verworpen, mocht de rechtbank bij wege van

motivée, que la parentalité sociale serait préjudiciable à l'intérêt de l'enfant ou à l'exercice par le père ou la mère de l'enfant de ses propres responsabilités parentales.

En aucun cas, la parentalité sociale ne doit être privilégiée par rapport à la parenté biologique et l'attribution de cette parentalité ne peut contribuer à déresponsabiliser les parents biologiques.

C'est la raison pour laquelle nous proposons de distinguer deux situations.

La première situation est celle où l'autorité parentale à l'égard d'un enfant est exercée par un seul de ses parents :

- soit que la filiation de l'enfant ne soit établie qu'à l'égard de ce seul parent;
- soit que l'autre parent soit décédé ou absent.

Exemples :

— cas de l'enfant d'une femme seule, né suite à une procréation médicalement assistée avec donneur anonyme, laquelle vit avec un ou une partenaire;

— cas de l'enfant qui vit avec un parent biologique, l'autre étant décédé, lequel vit avec un nouveau partenaire.

La seconde situation est celle où l'autorité parentale à l'égard de l'enfant est exercée par les deux parents.

Exemple :

L'enfant d'un couple séparé qui est *de facto* élevé par le nouveau couple formé par un des parents biologiques et le nouveau partenaire de sexe différent ou de même sexe.

1. Autorité parentale exercée par un seul parent

Dans le premier cas, lorsque l'autorité parentale n'est exercée que par un seul parent, on peut envisager l'attribution de la parentalité sociale comme une véritable attribution des droits et obligations inhérents à l'autorité parentale sans que cela ne pose de problèmes particuliers puisqu'il n'y a pas d'autre parent biologique.

On ne pourra, par ailleurs, pas préconiser pour l'attribution de la parentalité sociale au partenaire des conditions plus strictes que celles exigées dans l'hypothèse d'une adoption, puisque, par définition,

een met redenen omklede beslissing vaststellen dat het zorgouderschap afbreuk zou doen aan het belang van het kind, dan wel aan de uitoefening door de vader of de moeder van het kind van zijn of haar eigen ouderlijke verantwoordelijkheden.

In geen geval mag het zorgouderschap de voorkeur krijgen boven het biologisch ouderschap, en de toekenning van zorgouderschap mag er niet toe bijdragen dat aan de biologische ouders hun verantwoordelijkheid wordt ontnomen.

Daarom wordt voorgesteld een onderscheid te maken tussen twee situaties.

In de eerste situatie wordt het ouderlijk gezag over een kind uitgeoefend door slechts één van zijn ouders :

- hetzij omdat de afstamming van het kind alleen ten aanzien van die ene ouder vaststaat;
- hetzij omdat de andere ouder overleden of afwezig is.

Voorbeelden :

— het geval waarin een alleenstaande vrouw voorheen een kind heeft gekregen ingevolge inseminatie met sperma van een anonieme donor, doch thans samenleeft met een levensgezel(lin);

— het geval waarin het kind samenleeft met een biologische ouder wiens partner overleden is, dan wel met een biologische ouder die zelf samenleeft met een nieuwe partner.

In de tweede situatie wordt het ouderlijk gezag over het kind door beide ouders uitgeoefend.

Voorbeeld :

Het kind van een gescheiden paar dat *de facto* wordt opgevoed door het nieuw-samengestelde paar, bestaande uit één van de biologische ouders en diens nieuwe partner van het andere of hetzelfde geslacht.

1. Door slechts één ouder uitgeoefend ouderlijk gezag

In het eerste geval, wanneer het ouderlijk gezag maar door één ouder wordt uitgeoefend, valt te overwegen zorgouderschap toe te kennen als een echte toekenning van de rechten en plichten welke inherent zijn aan het ouderlijk gezag, zonder dat daarbij bijzondere moeilijkheden rijzen aangezien er geen andere biologische ouder is.

Overigens zullen voor de toekenning van het zorgouderschap aan de partner geen striktere voorwaarden mogen worden gehanteerd dan die welke vereist zijn in geval van adoptie, aangezien zorgou-

la parentalité sociale est une figure juridique génératrice d'effets juridiques moins conséquents que l'adoption.

On prévoit ainsi que l'attribution de la parentalité sociale peut être sollicitée par le parent de l'enfant et son partenaire, lorsque ceux-ci vivent ensemble de façon permanente et affective depuis au moins trois ans au moment de l'introduction de la demande. La demande peut donc être introduite dès la naissance de l'enfant, comme dans le cas d'une adoption.

Dans tous les cas, le tribunal devrait constater qu'il existe un lien d'affection particulier entre le partenaire du parent et l'enfant et que l'attribution de la parentalité sociale correspond au meilleur intérêt de l'enfant.

Cela signifie concrètement que le régime actuel de l'autorité parentale visé aux articles 371 à 387*bis* du Code civil est pleinement d'application.

Lorsque le parent biologique et le titulaire de la parentalité sociale vivent ensemble, ils exercent conjointement l'autorité sur la personne de l'enfant.

À l'égard des tiers de bonne foi, le parent et le titulaire de la parentalité sociale sont réputés agir avec l'accord de l'autre quand l'un accomplit seul un acte de cette autorité sous réserve des exceptions prévues par la loi.

À défaut d'accord, le parent ou le titulaire de la parentalité sociale peut saisir le tribunal de la jeunesse. Le tribunal peut autoriser le parent ou le titulaire de la parentalité sociale à agir seul pour un ou plusieurs actes déterminés.

Lorsque le parent biologique et le titulaire de la parentalité sociale ne vivent pas ensemble, l'exercice de l'autorité reste conjoint et la présomption d'accord s'applique. À défaut d'accord sur l'hébergement de l'enfant, sur les décisions importantes concernant sa santé, son éducation, sa formation, ses loisirs et sur l'orientation religieuse ou philosophique ou si cet accord lui paraît contraire à l'intérêt de l'enfant, le juge compétent peut confier l'exercice exclusif de l'autorité parentale à l'un des deux.

Il peut aussi fixer les décisions d'éducation qui ne pourront être prises que moyennant le consentement des deux.

Il fixe les modalités selon lesquelles celui qui n'exerce pas l'autorité parentale maintient des relations personnelles avec l'enfant. Celui qui n'exerce pas l'autorité conserve le droit de surveiller l'éducation de

derschap per definitie een rechtsfiguur is die minder rechtlijnige rechtsgevolgen sorteert dan adoptie.

Aldus wordt erin voorzien dat de ouder van het kind en zijn partner om de toekenning van het zorgouderschap kunnen verzoeken wanneer zij gehuwd zijn, een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd of sedert ten minste drie jaar na de indiening van het verzoek onafgebroken als paar samenleven. Het verzoek kan, zoals in geval van adoptie, dus vanaf de geboorte van het kind worden ingediend.

In elk geval zou de rechtbank moeten vaststellen dat er een bijzondere affectieve band bestaat tussen de partner van de ouder en het kind, en dat de toekenning van het zorgouderschap in het hoger belang van het kind is.

Zulks betekent concreet dat de vigerende, in de artikelen 371 tot 387*bis* van het Burgerlijk Wetboek vervatte regeling inzake ouderlijk gezag ten volle van toepassing is.

Wanneer de biologische ouder en de uitoefenaar van het zorgouderschap samenleven, oefenen zij gezamenlijk het gezag over de persoon van het kind uit.

Ten opzichte van derden die te goeder trouw zijn, worden de ouder en de uitoefenaar van het zorgouderschap geacht te handelen met instemming van de andere wanneer hij, alleen, een handeling stelt die met dat gezag verband houdt, behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen.

Bij gebreke van instemming kan de ouder of de uitoefenaar van het zorgouderschap de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig maken. De rechtbank kan de ouder of de uitoefenaar van het zorgouderschap toestemming verlenen alleen op te treden voor één of meer bepaalde handelingen.

Wanneer de biologische ouder en de uitoefenaar van het zorgouderschap niet samenleven, blijven zij het ouderlijk gezag gezamenlijk uitoefenen en geldt het vermoeden van overeenstemming. Bij gebreke van overeenstemming over de huisvesting van het kind, over de belangrijke beslissingen betreffende zijn gezondheid, zijn opvoeding, zijn opleiding en zijn ontspanning en over de godsdienstige of levensbeschouwelijke keuzes of wanneer deze overeenstemming strijdig lijkt met het belang van het kind, kan de bevoegde rechter de uitoefening van het ouderlijk gezag uitsluitend opdragen aan één van beiden.

Hij kan eveneens bepalen welke beslissingen met betrekking tot de opvoeding alleen met instemming van beiden kunnen worden genomen.

Hij bepaalt de wijze waarop degene die niet het ouderlijk gezag uitoefent, persoonlijk contact met het kind onderhoudt. Degene die niet het ouderlijk gezag uitoefent, behoudt het recht om toezicht te houden op

l'enfant et peut obtenir toute information utile et s'adresser au tribunal dans l'intérêt de l'enfant.

Dans tous les cas, le juge détermine les modalités d'hébergement de l'enfant et le lieu où il est inscrit à titre principal dans les registres de la population.

Le parent et le titulaire de la parentalité sociale exercent conjointement l'autorité sur la personne de l'enfant, ils administrent ensemble ses biens et le représentent ensemble. À l'égard des tiers de bonne foi, chacun est réputé agir avec l'accord de l'autre quand il accomplit seul un acte d'administration des biens de l'enfant, sous réserve des exceptions prévues par la loi.

Lorsqu'ils n'exercent pas conjointement l'autorité sur la personne de l'enfant, celui qui exerce cette autorité a seul le droit d'administrer les biens de l'enfant et de le représenter, sous réserve des exceptions prévues par la loi. L'autre parent conserve le droit de surveiller l'administration. Il pourra ainsi obtenir toute information utile et s'adresser au tribunal de la jeunesse dans l'intérêt de l'enfant.

Il peut saisir le juge de paix pour les actes relatifs aux biens du mineur subordonnés à l'autorisation de celui-ci. Si le juge de paix est saisi par le parent biologique, le titulaire de la parentalité sociale est entendu. Les dispositions relatives à l'administration et à la jouissance des biens des mineurs sont également applicables au titulaire de la parentalité sociale.

En cas de décès du parent biologique, l'autorité parentale sera automatiquement exercée par le titulaire de la parentalité sociale, sans que cela donne lieu à l'ouverture de la tutelle.

En matière de succession, l'enfant ou ses descendants acquièrent sur la succession du titulaire de la parentalité sociale les mêmes droits que ceux qui sont conférés aux enfants et aux descendants par les dispositions du Livre III, Titre I du Code civil. Ils n'acquièrent toutefois aucun droit sur la succession des parents du titulaire de la parentalité sociale.

Le titulaire de la parentalité sociale et ses descendants acquièrent sur la succession de l'enfant les mêmes droits que ceux conférés aux ascendants en vertu des dispositions du livre III, titre I du Code civil. Les parents du titulaire de la parentalité sociale n'acquièrent aucun droit sur la succession de l'enfant.

de opvoeding van het kind; voorts kan hij alle nuttige informatie inwinnen en zich in het belang van het kind tot de jeugdrechtbank wenden.

In elk geval bepaalt de rechter de wijze waarop het kind wordt gehuisvest en de plaats waar het in het bevolkingsregister wordt ingeschreven als hebbende aldaar zijn hoofdverblijf.

De ouder en de uitoefenaar van het zorgouderschap oefenen gezamenlijk het gezag over de persoon van het kind uit, beheren zijn goederen en treden gezamenlijk als zijn vertegenwoordiger op. Ten opzichte van derden die te goeder trouw zijn, wordt elk van hen geacht te handelen met instemming van de andere wanneer hij, alleen, een daad van beheer van de goederen van het kind stelt, behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen.

Oefenen zij het gezag over de persoon van het kind niet gezamenlijk uit, dan heeft alleen degene die dat gezag uitoefent, het recht om de goederen van het kind te beheren en het kind te vertegenwoordigen, behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen. De andere ouder behoudt het recht om toezicht te houden op het beheer. Met dat doel kan hij alle nuttige informatie inwinnen en zich in het belang van het kind tot de jeugdrechtbank wenden.

Hij kan een zaak bij de vrederechter aanhangig maken met betrekking tot de handelingen inzake de goederen van de minderjarige waarvoor machtiging door de vrederechter vereist is. Indien de zaak door de biologische ouder bij het vredegerecht aanhangig wordt gemaakt, wordt de uitoefenaar van het zorgouderschap gehoord of opgeroepen. De bepalingen betreffende het genot en het beheer van de goederen van minderjarigen gelden ook voor de uitoefenaar van het zorgouderschap.

In geval van overlijden van de biologische ouder wordt het ouderlijk gezag automatisch door de uitoefenaar van het zorgouderschap uitgeoefend, zonder dat zulks voogdij doet ontstaan.

Met betrekking tot de erfopvolging verwerven het kind of diens afstammelingen op de nalatenschap van de uitoefenaar van het zorgouderschap dezelfde rechten als die welke krachtens de bepalingen van Boek III, Titel I, van het Burgerlijk Wetboek aan de kinderen en aan de afstammelingen zijn toegekend. Zij verwerven geen enkel recht op de nalatenschap van de ouders van de uitoefenaar van het zorgouderschap.

De uitoefenaar van het zorgouderschap en diens afstammelingen verwerven op de nalatenschap van het kind dezelfde rechten als die welke krachtens de bepalingen van boek III, titel I, van het Burgerlijk Wetboek aan de voorouders zijn toegekend. De ouders van de uitoefenaar van het zorgouderschap verwerven geen enkel recht op de nalatenschap van het kind.

2. Autorité parentale exercée par les deux parents

Pour rappel les attributs de l'autorité parentale peuvent être subdivisés comme suit :

Droits relatifs à la personne du mineur :

— droit de garde (parfois appelée improprement «garde matérielle») : vise à assurer les soins, la surveillance, la prise en charge de l'enfant; à vivre auprès de lui et à entretenir avec lui une relation d'attachement et d'étayage, ce qui implique que le parent gardien prenne les décisions éducatives liées à la présence chez lui ou auprès de lui de l'enfant;

— droit d'éducation (parfois appelé improprement «garde juridique») : consiste à prendre les décisions importantes relatives à l'entretien, l'éducation et la formation de l'enfant, c'est à dire les décisions qui ne sont pas liées au déroulement de la vie quotidienne de l'enfant et qui ne se rattachent dès lors pas à l'exercice de la garde de l'enfant.

Droits relatifs aux biens du mineur :

— droit d'administration légale : pouvoir d'administrer le patrimoine de l'enfant et pouvoir de le représenter dans les différents actes de la vie juridique;

— droit de jouissance légale sur les biens du mineur : droit de percevoir et de conserver les revenus des biens de leur enfant.

Dans une situation où les deux parents biologiques sont toujours investis de l'autorité parentale à l'égard de leur enfant, que celle-ci soit conjointe (ce qui est le principe) ou exclusive, la seule possibilité qui pourrait être aménagée serait celle d'une sorte de délégation de droits, sans toutefois que cette délégation ait pour conséquence de priver le parent de l'exercice de ses propres droits et obligations à l'égard de l'enfant. Il n'y a donc pas transfert de droits et obligations du délégant au délégataire comme dans la délégation de droits au sens juridique strict.

Tant au niveau psychologique que juridique (article 9 de la Convention de New York sur les droits de l'enfant), l'autorité parentale proprement dite ne peut reposer que sur deux personnes, même si on peut envisager que certaines responsabilités soient déléguées à un tiers.

Par ailleurs, la parentalité sociale ne peut en aucun cas porter préjudice aux droits de l'autre parent.

2. Door beide ouders uitgeoefend ouderlijk gezag

Pro memorie, de aan het ouderlijk gezag verbonden rechten kunnen worden onderverdeeld als volgt :

Rechten met betrekking tot de persoon van de minderjarige :

— het recht van bewaring (soms verkeerdelijk «materiële hoede» genoemd) : is gericht op de zorgverlening, de ondersteuning van het kind; de samenwoning met het kind en op het onderhouden met het kind van een relatie waarin de persoon een hechte band met het kind ontwikkelt en het steunt, wat impliceert dat de ouder die het recht van bewaring heeft de opvoedkundige beslissingen neemt die gebonden zijn aan de aanwezigheid van het kind bij hem of in zijn nabijheid;

— het opvoedingsrecht (soms verkeerdelijk «juridische bewaring» genaamd) : bestaat erin de belangrijke beslissingen te nemen met betrekking tot het levensonderhoud, het onderwijs en de opleiding van het kind, met andere woorden de beslissingen die niet gebonden zijn aan het verloop van het dagelijks leven van het kind en bijgevolg niet gerelateerd zijn aan de uitoefening van het recht van bewaring over het kind.

Rechten met betrekking tot de goederen van de minderjarige :

— het recht op wettelijk beheer : de bevoegdheid om het vermogen van het kind te beheren en het kind kunnen vertegenwoordigen in de diverse rechtshandelingen;

— het recht op het wettelijk genot van de goederen van de minderjarige; het recht om de inkomsten van hun kind te ontvangen en te bewaren.

In een situatie waarbij de beide biologische ouders nog steeds het ouderlijk gezag gezamenlijk (wat als beginsel geldt) dan wel exclusief over hun kind uitoefenen, is de enige mogelijkheid waarin kon worden voorzien die waarbij een soort overdracht van de rechten zou plaatsvinden, zonder dat die overdracht evenwel tot gevolg zou hebben de ouder de uitoefening van zijn eigen rechten en plichten ten opzichte van het kind te ontnemen. Er is dus geen overdracht van rechten en plichten van de overdrager naar de persoon aan wie wordt overgedragen, zoals bij de overdracht van rechten in de strikte juridische zin.

Zowel op psychologisch als op juridisch vlak (artikel 9 van het Verdrag van New York inzake de rechten van het kind), kan het ouderlijk gezag *sensu stricto* alleen berusten bij twee personen, ook al valt te overwegen bepaalde verantwoordelijkheden aan een derde over te dragen.

Voorts mag het zorgouderschap in geen enkel geval de rechten van de andere ouder schaden.

C'est ainsi que la délégation ne peut porter que sur des droits et obligations liés au droit dont le parent demandeur est titulaire.

Nous proposons que les attributs de l'autorité parentale exercés par le parent gardien, qu'il exerce le droit de garde ou qu'il héberge l'enfant, puissent être délégués au partenaire de ce parent.

En effet, le parent gardien assume lui-même la responsabilité de la prise en charge de l'enfant et de toutes les décisions éducatives de la vie quotidienne liées à l'exercice de la garde pendant sa période de garde ou d'hébergement. Aucun accord préalable de l'autre parent n'est requis.

Par contre, en ce qui concerne l'exercice du droit d'éducation de l'enfant, ce droit porte sur les décisions importantes qui transcendent le déroulement de la vie quotidienne de l'enfant. L'exercice conjoint du droit d'éducation implique que chaque parent soit associé à l'exercice de cette prérogative parentale, de sorte qu'aucun des deux parents ne pourra prendre une telle décision sans avoir obtenu préalablement l'assentiment de l'autre parent (choix d'une école, d'un mouvement de jeunesse, d'une activité sportive, recours à un traitement médical particulier, décision de changer d'orientation scolaire, de faire doubler une année, choix de l'option religieuse ou philosophique ...).

On ne peut concevoir une telle délégation en ce qui concerne le droit d'éducation que dans le schéma d'une autorité parentale exclusive.

La question de savoir si une délégation pourrait se concevoir en ce qui concerne les droits et obligations par rapport aux biens des mineurs est délicate. Il a paru préférable aux auteurs de la proposition de loi que les droits d'administration et de jouissance légale sur les biens des mineurs et les obligations qui y sont liées restent entre les mains des parents du mineur.

Dans tous les cas, le tribunal devrait constater qu'il existe un lien d'affection particulier entre la personne qui demande la parentalité sociale et l'enfant, et que l'attribution de la parentalité sociale correspond au meilleur intérêt de l'enfant.

En outre, la parentalité sociale ne pourrait être attribuée au partenaire que si cette personne a vécu avec le parent demandeur et a assumé la garde ou l'éducation de l'enfant conjointement avec le parent demandeur durant une période ininterrompue de trois ans, précédant l'introduction de la demande et que cette situation perdure au jour de la demande.

Zo kan de overdracht alleen betrekking hebben op de rechten en plichten die gerelateerd zijn aan het recht waarvan de verzoekende ouder houder is.

Wij stellen voor dat de rechten verbonden aan het ouderlijk gezag uitgeoefend door de bewarende ouder (ongeacht of hij het recht van bewaring uitoefent dan wel het kind onderdak verleent), kunnen worden gedelegeerd aan de partner van die ouder.

Bij de bewarende ouder berust immers dezelfde verantwoordelijkheid inzake de zorg voor het kind en inzake alle dagdagelijkse opvoedkundige beslissingen die gerelateerd zijn aan de uitoefening van de bewaring gedurende de periode waarin hij het kind onder zijn bewaring heeft of wanneer het kind bij hem verblijft. Geen enkel voorafgaand akkoord van de andere ouder is vereist.

Het recht inzake de opvoeding van het kind, heeft daarentegen betrekking op de belangrijke beslissingen die het verloop van het dagdagelijkse leven van het kind overstijgen. De gezamenlijke uitoefening van het opvoedingsrecht impliceert dat iedere ouder betrokken wordt bij de uitoefening van dat ouderlijk recht, zodat geen van beide ouders desbetreffend een beslissing kan nemen zonder vooraf de instemming van de andere ouder te hebben gekregen (keuze van een school, een jeugdbeweging, een sportactiviteit, het beroep doen op een bepaalde medische behandeling, de beslissing om van schoolrichting te veranderen, een jaar over te doen, keuze van de religieuze of levensbeschouwelijke optie ...)

Bijgevolg is een soortgelijke overdracht inzake het onderwijsrecht alleen denkbaar in het schema van een exclusief ouderlijk gezag.

De vraag of een overdracht denkbaar is inzake de rechten en plichten ten opzichte van de goederen van de minderjarige, ligt delicaat. Het leek de indiener van het wetsvoorstel verkieslijk dat de rechten betreffende het beheer en het wettelijk genot van de goederen van de minderjarigen en de daaraan gelieerde plichten in handen van de ouders van de minderjarige blijven.

In elk geval zou de rechtbank moeten vaststellen dat er een bijzondere affectieve band bestaat tussen de persoon die om het zorgouderschap verzoekt en het kind, en dat de toekenning van het zorgouderschap het best beantwoordt aan het belang van het kind.

Bovendien kan het zorgouderschap alleen worden toegekend aan de partner als die persoon heeft samengewoond met de ouder die het verzoek doet en samen met die verzoekende ouder de bewaring of de opvoeding van het kind op zich heeft genomen gedurende een ononderbroken periode van drie jaar, voorafgaand aan de indiening van het verzoek, en zo die situatie nog steeds aanhoudt op de dag waarop het verzoek wordt ingediend.

Lorsque le parent demandeur et le titulaire de la parentalité sociale ne vivent plus ensemble, l'article 375bis serait applicable par analogie à l'égard de ce dernier.

En cas de décès des père et mère et d'ouverture d'une tutelle, si les parents n'ont pas désigné un tuteur par testament ou par déclaration ou si leur choix n'a pas pu être suivi, le juge de paix, choisira par préférence le titulaire de la parentalité sociale, pour autant que l'enfant ait été réellement élevé par lui et que ce choix soit conforme à l'intérêt du mineur. Le juge tiendra compte en particulier de la constance avec laquelle le titulaire de la parentalité sociale s'est chargé de l'entretien et de l'éducation de l'enfant.

Lorsque nous sommes en présence de deux parents biologiques, l'octroi de la parentalité sociale n'a, par contre, pas d'effet sur les droits de succession.

Nous sommes d'avis cependant qu'il conviendrait d'adapter les droits de succession en Région wallonne sur le modèle flamand. Depuis le 1er janvier 2003 en Région flamande, le tarif en ligne directe entre époux et cohabitants légaux profite également à l'enfant non biologique qui a cohabité avec le défunt avant l'âge de 21 ans, durant 3 années consécutives et à qui le défunt et/ou son conjoint ont donné les secours et les soins que les enfants reçoivent normalement de leurs parents.

COMMENTAIRES DES ARTICLES

Article 2

Article 387ter

Cet article définit le concept de « parentalité sociale ».

Article 387quater

Cet article vise la situation où l'autorité parentale à l'égard d'un enfant est exercée par un seul de ses parents, soit que la filiation de l'enfant ne soit établie qu'à l'égard de ce seul parent, soit que l'autre parent soit décédé ou absent.

Le tribunal de la jeunesse, peut, à la demande du parent et de son partenaire cohabitant, attribuer la parentalité sociale à ce dernier.

Wanneer de verzoekende ouder en de uitoefenaar van het zorgouderschap niet langer samenwonen, zou artikel 375bis naar analogie op laatstgenoemde toepasselijk zijn.

Gesteld dat de vader en de moeder overlijden en een voogdij wordt opengesteld. Als de ouders bij testament of bij verklaring geen bewindvoerder hebben aangewezen, of indien hun keuze niet kon worden gevolgd, zal de vrederechter bij voorkeur de uitoefenaar van het zorgouderschap kiezen, op voorwaarde dat het kind werkelijk door hem werd opgevoed en dat die keuze overeenstemt met het belang van de minderjarige. De rechter zal met name rekening houden met de duurzaamheid waarmee de uitoefenaar van het zorgouderschap het levensonderhoud en de opvoeding van het kind ter harte heeft genomen.

Wanneer we te maken hebben met twee biologische ouders, heeft de toekenning van het zorgouderschap integendeel geen gevolg voor de erfopvolgingsrechten.

Wij zijn evenwel van mening dat het aangewezen is de erfopvolgingsrechten in het Waals Gewest af te stemmen op het Vlaamse model. Sinds 1 januari 2003 geldt in het Vlaams Gewest de volgende regeling. Het tarief in rechte lijn tussen echtgenoten en wettelijk samenwonenden komt ook ten goede aan het niet-biologische kind dat vóór de leeftijd van 21 jaar gedurende drie opeenvolgende jaren met de overledene heeft samengewoond en aan wie de overledene en/of zijn echtgenoot de zorg en de ondersteuning hebben geboden die kinderen normaal gesproken van hun ouders ontvangen.

COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 2

Artikel 387ter

Dit artikel definieert het begrip « zorgouderschap ».

Artikel 387quater

Dit artikel heeft betrekking op de situatie waarin het ouderlijk gezag ten aanzien van het kind wordt uitgeoefend door slechts één van zijn ouders, omdat de afstamming van het kind slechts ten aanzien van die ene ouder gevestigd is, of omdat de andere ouder overleden dan wel afwezig is.

Op verzoek van de ouder en van diens samenwonende partner kan de jeugdrechtbank het zorgouderschap aan die partner toekennen.

L'article énonce les conditions générales d'attribution de cette parentalité sociale :

— une requête contradictoire doit être introduite conjointement par le parent de l'enfant et par son partenaire cohabitant;

— ceux-ci doivent être mariés, ou avoir fait une déclaration de cohabitation légale ou vivre ensemble de façon permanente et affective depuis au moins trois ans au moment de l'introduction de la demande. La demande peut donc être introduite dès la naissance de l'enfant;

— le tribunal doit constater qu'il existe un lien d'affection particulier entre le partenaire du parent et l'enfant et que l'attribution de la parentalité sociale correspond au meilleur intérêt de l'enfant.

Les effets de la parentalité sociale sont énoncés :

— application des dispositions du Livre premier, Titre IX du Code civil sur l'autorité parentale;

— le titulaire de la parentalité sociale est tenu de fournir des aliments à l'enfant et aux descendants de celui-ci dans le besoin. Si l'enfant est mineur, il est tenu à son égard de l'obligation d'entretien telle que définie à l'article 203 du Code civil;

— droits de succession au bénéfice de l'enfant sur la succession du titulaire de la parentalité sociale au même titre qu'un descendant, mais pas sur celle des parents de ce dernier. Inversement, le titulaire de la parentalité sociale et ses descendants acquièrent sur la succession de l'enfant les mêmes droits qu'un ascendant, mais pas sur celle des parents de l'enfant;

— en cas de décès du parent biologique, le titulaire de la parentalité sociale continue à exercer lui-même les droits et obligations inhérents à l'autorité parentale à l'égard de l'enfant. Il n'y a donc pas lieu à ouverture d'une tutelle.

Article 387quinquies

Cet article vise la situation où l'autorité parentale à l'égard de l'enfant est exercée par les père et mère alors que ceux-ci ne vivent pas ensemble.

Dans ce cas, le tribunal de la jeunesse peut, à la demande d'un des parents et de son partenaire cohabitant, autoriser le parent qui assume, soit de manière exclusive, soit de manière conjointe, la garde ou l'hébergement de l'enfant, à déléguer à son

Het artikel somt de algemene voorwaarden tot toekenning van dat zorgouderschap op, met name :

— een verzoekschrift op tegenspraak moet gezamenlijk door de ouder van het kind en zijn samenwonende partner worden ingediend;

— de ouder van het kind en de partner moeten gehuwd zijn, een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd of op een permanente en affectieve wijze zijn gaan samenwonen sedert ten minste drie jaar vóór de indiening van het verzoek. Het verzoek kan dus worden ingediend vanaf de geboorte van het kind;

— de rechtbank moet tot het besluit komen dat er een bijzondere affectieve band bestaat tussen de partner van de ouder en het kind, en dat de toekenning van het zorgouderschap in het belang van het kind is.

Voorts worden de gevolgen van het zorgouderschap opgesomd :

— de bepalingen van Boek I, Titel IX, van het Burgerlijk Wetboek, over het ouderlijk gezag, zijn van toepassing;

— de uitoefenaar van het zorgouderschap is ertoe gehouden het kind, alsook diens behoeftige afstammelingen, levensonderhoud te verschaffen. Indien het kind minderjarig is, is hij ten aanzien van het kind krachtens artikel 203 van het Burgerlijk Wetboek verplicht te voorzien in diens levensonderhoud;

— het kind verwerft dezelfde erfenisrechten op de nalatenschap van de uitoefenaar van het zorgouderschap als een afstammeling, maar niet op de nalatenschap van de ouders van de uitoefenaar van het zorgouderschap. Omgekeerd verwerven de uitoefenaar van het zorgouderschap en diens afstammelingen dezelfde rechten op de nalatenschap van het kind als een voorouder, maar niet op de nalatenschap van de ouders van het kind;

— bij overlijden van de biologische ouder zet de uitoefenaar van het zorgouderschap zelf de uitoefening van de rechten en plichten van het ouderlijk gezag ten aanzien van het kind voort. Er hoeft derhalve geen voogdij te ontstaan.

Artikel 387quinquies

Dit artikel beoogt de situatie waarbij het ouderlijk gezag over het kind wordt uitgeoefend door de vader en de moeder, als die niet samenwonen.

In dat geval kan de jeugdrechtbank op verzoek van een van de ouders en zijn samenwonende partner, de ouder die alleen of gezamenlijk verantwoordelijk is voor de bewaring of de huisvesting van het kind, toestaan de rechten en plichten waarvan hij ten

partenaire tout ou partie des droits et obligations dont il est titulaire à l'égard de l'enfant.

Les conditions de cette délégation sont les suivantes :

— il faut une requête contradictoire introduite conjointement par le parent de l'enfant et son partenaire cohabitant;

— ceux-ci doivent assumer la garde ou l'éducation de l'enfant conjointement de façon permanente et affective depuis au moins trois ans au moment de l'introduction de la demande;

— le tribunal doit constater qu'il existe un lien d'affection particulier entre le partenaire du parent et l'enfant et que la parentalité sociale correspond au meilleur intérêt de l'enfant.

Cette délégation n'a pas pour conséquence de priver le parent de l'exercice de ses propres droits et obligations à l'égard de l'enfant. Il n'y a donc pas transfert de droits et obligations du délégant au délégataire comme dans la délégation de droits au sens juridique strict.

Par ailleurs, la parentalité sociale ne peut en aucun cas porter préjudice aux droits de l'autre parent.

C'est ainsi que la délégation ne peut porter que sur des droits et obligations liés au droit de garde ou d'hébergement dont le parent est titulaire. Elle peut toutefois aussi porter sur les décisions importantes relatives à l'entretien, l'éducation et la formation de l'enfant lorsque ces décisions relèvent de l'exercice exclusif de l'autorité parentale accordé au parent demandeur.

Aucune délégation ne peut être accordée en ce qui concerne le droit d'administration et de jouissance légale sur les biens de l'enfant.

Les requérants peuvent demander, en outre, que le tribunal, lorsqu'il fait droit à leur demande, statue dans le même temps, sur les modalités selon lesquelles le partenaire participe à l'entretien de l'enfant.

En cas de rupture, le titulaire de la parentalité sociale a le droit d'entretenir des relations personnelles avec l'enfant comme un grand-parent ou toute autre personne lorsque celle-ci justifie d'un lien d'affection particulier avec l'enfant (art. 375*bis* du Code civil)

En cas de décès des père et mère et d'ouverture d'une tutelle, si les parents n'ont pas désigné un tuteur par testament ou par déclaration ou si leur choix n'a pas pu être suivi, le juge de paix, choisira par préférence le titulaire de la parentalité sociale, pour autant que l'enfant ait été réellement élevé par lui et

aanzien van het kind houder is, deels of geheel aan zijn partner over te dragen.

De voorwaarden voor die overdracht zijn de volgende :

— er is een verzoekschrift op tegenspraak nodig dat gezamenlijk wordt ingediend door de ouder van het kind en zijn samenwonende partner;

— die laatsten moeten de bewaring of de opvoeding van het kind gezamenlijk en affectief sinds ten minste drie maanden vanaf de indiening van het verzoekschrift uitoefenen;

— de rechtbank moet vaststellen dat er een bijzondere band is tussen de partner van de ouder en het kind, en dat het zorgouderschap het best beantwoordt aan het belang van het kind.

Die overdracht heeft niet tot gevolg dat de ouder zijn eigen rechten en plichten ten aanzien van het kind verliest. Er is dus geen overdracht van rechten en plichten van de overdrager naar de gemachtigde, zoals bij de overdracht van rechten in strikt juridisch zin.

Voorts mag het zorgouderschap in geen geval afbreuk doen aan de rechten van de andere ouder.

Zo mag de overdracht alleen betrekking hebben op de rechten en plichten verbonden aan het recht op bewaring en de huisvesting waarvan de ouder houder is. Zij mag evenwel ook betrekking hebben op de belangrijke beslissingen in verband met het onderhoud, de opvoeding en de opleiding van het kind, als die beslissingen deel uitmaken van de exclusieve uitoefening van het ouderlijk gezag dat aan de aanvrager is toegekend.

Geen enkele overdracht mag worden toegekend inzake het recht met betrekking tot het beheer en het wettelijk genot van de goederen van het kind.

De verzoekers kunnen bovendien vragen dat de rechtbank bij de inwilliging van hun verzoek tegelijkertijd een uitspraak doet over de nadere regels volgens welke de partner deel heeft in het onderhoud van het kind.

Als de relatie wordt verbroken, heeft de uitoefenaar van het zorgouderschap het recht persoonlijke betrekkingen met het kind te onderhouden als een grootouder of ieder ander persoon, indien hij aantoonbaar dat hij met het kind een bijzondere affectieve band heeft (artikel 375*bis* van het Burgerlijk Wetboek).

Als de vader en de moeder overlijden en er een voogdij ontstaat, en als de ouders bij testament of bij verklaring geen voogd hebben aangewezen of als hun keuze door de rechter niet kan worden gevolgd, kiest de vrederechter bij voorrang de uitoefenaar van het zorgouderschap, voor zover het kind echt door die

que ce choix soit conforme à l'intérêt du mineur. Le juge tiendra compte en particulier de la constance avec laquelle le titulaire de la parentalité sociale s'est chargé de l'entretien et de l'éducation de l'enfant.

Lorsque nous sommes en présence de deux parents biologiques, l'octroi de la parentalité sociale n'a, par contre, pas d'effet sur les droits de succession.

Article 387sexies

Cet article règle la procédure commune aux demandes visées aux articles 387quater et 387quinquies.

— requête contradictoire introduite conjointement par le parent et son partenaire devant le tribunal de la jeunesse (application des articles 1034bis et suivants du Code judiciaire);

— possibilité pour le juge de procéder à l'audition de l'enfant âgé de discernement (art. 931 Code judiciaire);

— le consentement préalable de l'enfant de 15 ans est exigé;

— convocation en chambre du conseil des parents à l'égard desquels la filiation est établie. Dans tous les cas, l'autre parent est entendu. Faut-il aller plus loin et subordonner la délégation des droits dont est titulaire le parent demandeur au consentement de l'autre parent? Nous ne le croyons pas dès lors que cette délégation porte sur les droits dont le parent demandeur est titulaire et que par ailleurs, elle s'effectuera toujours sans préjudice des droits de l'autre parent. Si celui-ci s'estime préjudicié, il peut saisir le tribunal de la jeunesse;

— possibilité d'ordonner la comparution de toute personne que le tribunal estime utile d'entendre;

— avis du ministère public.

Dans tous les cas, le tribunal de la jeunesse peut, à la demande des parents, de l'un deux, du titulaire de la parentalité sociale ou du procureur du Roi, ordonner ou modifier, dans l'intérêt de l'enfant, toute disposition relative à la parentalité sociale.

Article 3

L'article 3 modifie l'article 393 du Code civil pour prévoir que dans la situation où les père et mère n'ont pas désigné de tuteur ou que leur choix n'a pas pu être

persoon is opgevoed en de keuze overeenstemt met het belang van de minderjarige. De rechter zal in het bijzonder rekening houden met de standvastigheid waarmee de uitoefenaar van het zorgouderschap zich van het onderhoud en de opvoeding van het kind heeft gekweten.

Als er twee biologische ouders zijn, heeft de toekenning van het zorgouderschap daarentegen geen gevolg voor de erfopvolgingsrechten.

Artikel 387sexies

Dit artikel regelt de gemeenschappelijke procedure voor de in de artikelen 387quater en 387quinquies bedoelde verzoeken :

— verzoekschrift op tegenspraak dat gezamenlijk door de ouder en zijn partner bij de jeugdrechtbank wordt ingediend (toepassing van de artikelen 1034bis e.v. van het Gerechtelijk Wetboek);

— mogelijkheid voor de rechter het kind te horen als het de leeftijd van het onderscheidingsvermogen heeft bereikt (artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek);

— de voorafgaande instemming van het kind dat de volle leeftijd van 15 jaar heeft bereikt, is vereist;

— oproeping in raadkamer, van de ouders ten aanzien van wie de afstamming is vastgesteld. De andere ouder wordt in ieder geval gehoord. Moet men verder gaan en de overdracht van de rechten waarvan de verzoekende ouder uitoefenaar is, ondergeschikt maken aan de instemming van de andere ouder? Wij denken van niet, omdat die overdracht betrekking heeft op de rechten waarvan de ouder houder is, en zij voorts altijd zal worden voltrokken zonder afbreuk te doen aan de rechten van de andere ouder. Als die laatste zich benadeeld acht, kan hij zich tot de jeugdrechtbank wenden;

— mogelijkheid om de verschijning te bevelen van iedere persoon van wie de rechtbank het nuttig acht die te horen;

— advies van het openbaar ministerie.

In ieder geval kan de jeugdrechtbank, op verzoek van de ouders, één van hen, de uitoefenaar van het zorgouderschap of de procureur des Konings, in het belang van het kind, elke bepaling inzake het zorgouderschap bevelen of wijzigen.

Artikel 3

Dit artikel wijzigt artikel 393 van het Burgerlijk Wetboek om te bepalen dat als de vader en de moeder geen voogd hebben aangewezen of hun keuze niet kan

suivi, le juge de paix choisit par priorité le titulaire de la parentalité sociale visé à l'article 387quinquies pour autant que l'enfant ait été réellement élevé par celui-ci et le soit toujours au moment de l'ouverture de la tutelle et que ce choix soit conforme à l'intérêt de l'enfant.

Clotilde NYSSENS.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Il est inséré dans le livre premier du Code civil un Titre IXbis, comprenant les articles 387ter à 387sexies, rédigé comme suit :

« Titre IXbis. De la parentalité sociale

Article 387ter. — Le statut de la parentalité sociale peut être octroyé, par une décision judiciaire, à une personne qui forme un couple avec une autre personne et qui s'implique de manière effective dans l'exercice des responsabilités parentales à l'égard de l'enfant de son partenaire dont il n'est par ailleurs ni le père ni la mère.

Article 387quater. — § 1er. Lorsque l'autorité parentale à l'égard d'un enfant est exercée par un seul de ses parents, soit que la filiation de l'enfant ne soit établie qu'à l'égard de ce seul parent, soit que l'autre parent soit décédé ou absent, le tribunal de la jeunesse, peut, à la demande du parent et de son partenaire cohabitant, attribuer la parentalité sociale à ce dernier.

L'attribution de la parentalité sociale peut être sollicitée par le parent de l'enfant et par son partenaire lorsque ceux-ci sont mariés, ont fait une déclaration de cohabitation légale ou vivent ensemble de façon permanente et affective depuis au moins trois ans au moment de l'introduction de la demande.

worden gevolgd, de vrederechter bij voorrang de in artikel 387quinquies bedoelde uitoefenaar van het zorgouderschap kiest, voor zover dat kind echt door deze persoon is opgevoed en zulks nog altijd zo is als de voogdij ontstaat en die keuze overeenstemt met het belang van het kind.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Dit artikel regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In boek I van het Burgerlijk Wetboek wordt een titel IXbis ingevoegd, die de artikelen 387ter tot 387sexies omvat, luidende :

« Titel IXbis. Zorgouderschap

« Art. 387ter. — De status van uitoefenaar van het zorgouderschap kan bij rechterlijke beslissing worden toegekend aan een persoon die een paar vormt met een andere persoon, en die daadwerkelijk betrokken is bij de uitoefening van de ouderlijke verantwoordelijkheden ten aanzien van het kind van zijn partner, van wie hij voor het overige niet de vader, noch de moeder is.

Art. 387quater. — § 1. Wanneer het ouderlijk gezag ten aanzien van een kind wordt uitgeoefend door slechts één van zijn ouders, hetzij omdat de afstamming van het kind slechts ten aanzien van die ene ouder vaststaat, hetzij omdat de andere ouder overleden dan wel afwezig is, kan de jeugdrechtbank, op verzoek van de ouder en van diens samenwonende partner, het zorgouderschap aan die partner toekennen.

Om de toekenning van het zorgouderschap kan worden verzocht door de ouder van het kind en door zijn partner, wanneer die gehuwd zijn, een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd of op een permanente en affectieve wijze samenwonen sedert ten minste drie jaar vóór de indiening van het verzoek.

Dans tous les cas, le tribunal doit constater qu'il existe un lien d'affection particulier entre le partenaire du parent et l'enfant et que l'attribution de la parentalité sociale correspond au meilleur intérêt de l'enfant.

§ 2. Le titulaire de la parentalité sociale exerce conjointement avec le parent de l'enfant les droits et obligations inhérents à l'autorité parentale à l'égard de l'enfant.

Les dispositions du présent Livre, Titre IX, sont applicables.

§ 3. Le titulaire de la parentalité sociale est tenu de fournir des aliments à l'enfant et aux descendants de celui-ci dans le besoin. Si l'enfant est mineur, il est tenu à son égard de l'obligation d'entretien visée à l'article 203.

§ 4. L'enfant ou ses descendants acquièrent sur la succession du titulaire de la parentalité sociale les mêmes droits que ceux qui sont conférés aux enfants et aux descendants par les dispositions du Livre III, Titre I. Ils n'acquièrent aucun droit sur la succession des parents du titulaire de la parentalité sociale.

Le titulaire de la parentalité sociale et ses descendants acquièrent sur la succession de l'enfant les mêmes droits que ceux conférés aux ascendants en vertu des dispositions du Livre III, Titre I. Les parents du titulaire de la parentalité sociale n'acquièrent aucun droit sur la succession de l'enfant.

§ 5. En cas de décès du parent, le titulaire de la parentalité sociale continue à exercer lui-même les droits et obligations inhérents à l'autorité parentale à l'égard de l'enfant.

Article 387quinquies. — § 1er. Lorsque l'autorité parentale à l'égard de l'enfant est exercée par les père et mère et que ceux-ci ne vivent pas ensemble, le tribunal de la jeunesse peut, à la demande d'un des parents et de son partenaire cohabitant, autoriser le parent qui assume, soit de manière exclusive, soit de manière conjointe, la garde ou l'hébergement de l'enfant, à déléguer à son partenaire tout ou partie des droits et obligations dont il est titulaire à l'égard de l'enfant.

Cette délégation n'a pas pour conséquence de priver le parent de l'exercice de ses propres droits et obligations à l'égard de l'enfant.

§ 2. Cette délégation peut être sollicitée par le parent de l'enfant et par son partenaire cohabitant lorsque ceux-ci assument la garde ou l'éducation de l'enfant conjointement de façon permanente et affective depuis au moins trois ans au moment de l'introduction de la demande.

In alle gevallen moet de rechtbank tot het besluit komen dat er een bijzondere affectieve band bestaat tussen de partner van de ouder en het kind, en dat de toekenning van het zorgouderschap in het belang van het kind is.

§ 2. De uitoefenaar van het zorgouderschap oefent, gezamenlijk met de ouder van het kind, de rechten en plichten uit van het ouderlijk gezag ten aanzien van het kind.

De bepalingen van dit boek, titel IX, zijn van toepassing.

§ 3. De uitoefenaar van het zorgouderschap is verplicht het kind, alsook diens behoeftige afstammelingen, levensonderhoud te verschaffen. Indien het kind minderjarig is, is hij ten aanzien van het kind krachtens artikel 203 verplicht te voorzien in diens levensonderhoud.

§ 4. Het kind of diens afstammelingen verwerven op de nalatenschap van de uitoefenaar van het zorgouderschap dezelfde rechten als die welke krachtens de bepalingen van boek III, titel I, aan de kinderen en aan de afstammelingen zijn toegekend. Zij verwerven geen enkel recht op de nalatenschap van de uitoefenaar van het zorgouderschap.

De uitoefenaar van het zorgouderschap en diens afstammelingen verwerven op de nalatenschap van het kind dezelfde rechten als die welke krachtens de bepalingen van boek III, titel I, aan de voorouders zijn toegekend. De ouders van de uitoefenaar van het zorgouderschap verwerven geen enkel recht op de nalatenschap van het kind.

§ 5. Bij overlijden van de ouder zet de uitoefenaar van het zorgouderschap zelf de uitoefening van de rechten en plichten van het ouderlijk gezag ten aanzien van het kind voort.

Art. 387quinquies. — § 1. Wanneer het ouderlijk gezag ten aanzien van het kind wordt uitgeoefend door de vader en de moeder en wanneer die niet langer samenleven, kan de jeugdrechtbank, op verzoek van een van de ouders en van diens samenwonende partner, de ouder die, hetzij exclusief, hetzij gezamenlijk met de andere ouder de bewaring of de huisvesting van het kind op zich neemt, de toestemming geven aan zijn partner alle of een deel van de rechten en plichten over te dragen die hij ten aanzien van het kind heeft.

Die overdracht verhindert niet dat de ouder zijn eigen rechten en plichten ten aanzien van het kind kan uitoefenen *c.q.* moet nakomen.

§ 2. Om die overdracht kan worden verzocht door de ouder van het kind en door zijn samenwonende partners, wanneer die op een permanente en affectieve wijze en sedert ten minste drie jaar op het tijdstip van de indiening van het verzoek, gezamenlijk de bewaring of de opvoeding van het kind op zich nemen.

Dans tous les cas, le tribunal doit constater qu'il existe un lien d'affection particulier entre le partenaire du parent et l'enfant et que la parentalité sociale correspond au meilleur intérêt de l'enfant.

La parentalité sociale ne peut aucun cas porter préjudice aux droits de l'autre parent.

§ 3. La délégation ne peut porter que sur des droits et obligations liés au droit de garde ou d'hébergement dont le parent est titulaire.

Elle peut toutefois aussi porter sur les décisions importantes relatives à l'entretien, l'éducation et la formation de l'enfant lorsque ces décisions relèvent de l'exercice exclusif de l'autorité parentale accordé au parent demandeur.

Aucune délégation ne peut être accordée en ce qui concerne le droit d'administration et de jouissance légale sur les biens de l'enfant.

Les requérants peuvent demander, en outre, que le tribunal, lorsqu'il fait droit à leur demande, statue dans le même temps, sur les modalités selon lesquelles le partenaire participe à l'entretien de l'enfant.

En cas de rupture, le titulaire de la parentalité sociale peut solliciter du tribunal de la jeunesse l'application de l'article 375*bis*.

Article 387*sexies*. — § 1er. La demande visée aux articles 387*quater* et 387*quinquies* est introduite conjointement par le parent qui a la garde de l'enfant et son partenaire cohabitant devant le tribunal de la jeunesse du lieu du domicile de l'enfant, conformément aux articles 1034*bis* et suivants du Code judiciaire.

L'enfant qui a atteint l'âge de douze ans ou qui dispose du discernement requis est entendu conformément à l'article 931, alinéas 3 à 7, du Code judiciaire. En outre, si l'enfant a atteint l'âge de 15 ans accomplis, son consentement préalable est requis.

Le tribunal de la jeunesse convoque en chambre du conseil les parents à l'égard desquels la filiation est établie. Il vérifie en tout état de cause si le parent demandeur consent à voir la parentalité sociale attribuée à son partenaire.

Il demande également l'avis du ministère public.

Il peut ordonner la comparution en chambre du conseil de toute personne qu'il estime utile d'entendre. Ces personnes peuvent déclarer, par simple acte, vouloir intervenir à la cause.

In alle gevallen moet de rechtbank vaststellen dat er sprake is van een bijzondere affectieve band tussen de partner van de ouder en het kind, alsook dat het zorgouderschap in het belang van het kind is.

Het zorgouderschap mag in geen geval afbreuk doen aan de rechten van de andere ouder.

§ 3. De overdracht mag slechts betrekking hebben op de rechten en plichten die verbonden zijn aan het recht van bewaring of huisvesting waarvan de ouder houder is.

Niettemin kan de overdracht eveneens betrekking hebben op belangrijke beslissingen inzake het levensonderhoud, de opvoeding en de opleiding van het kind, wanneer die beslissingen ressorteren onder de exclusieve uitoefening van het aan de verzoekende ouder toegekende ouderlijk gezag.

Er kan geen overdracht worden toegestaan met betrekking tot het recht de goederen van het kind te beheren en er het wettelijk genot van te hebben.

Wanneer de rechtbank hun verzoek inwilligt, kunnen de verzoekers de rechter bovendien vragen tegelijkertijd uitspraak te doen over de voorwaarden waaronder de partner bijdraagt tot het levensonderhoud van het kind.

In geval van een breuk, kan de uitoefenaar van het zorgouderschap de jeugdrechtbank om de toepassing van artikel 375*bis* verzoeken.

Art. 387*sexies*. — § 1. Het bij de artikelen 387*quater* en 387*quinquies* bedoelde verzoek wordt door de ouder die de bewaring over het kind heeft en door diens partner gezamenlijk ingediend bij de jeugdrechtbank van de woonplaats van het kind, overeenkomstig de artikelen 1034*bis* en volgende van het Gerechtelijk Wetboek.

Het kind dat de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt of dat over het vereiste onderscheidingsvermogen beschikt, wordt gehoord overeenkomstig artikel 931, derde tot zevende lid, van het Gerechtelijk Wetboek. Indien het kind bovendien de volle leeftijd van vijftien jaar heeft bereikt, is zijn voorafgaande toestemming vereist.

De jeugdrechter roept de ouders ten opzichte van wie de afstamming vaststaat, in raadkamer op. Hij gaat in ieder geval na of de verzoekende ouder ermee instemt dat het zorgouderschap aan zijn partner wordt toegekend.

Hij wint tevens het advies in van het openbaar ministerie.

Hij kan de verschijning in raadkamer gelasten van alle personen van wie hij het aangewezen acht dat ze worden gehoord. Die personen kunnen bij eenvoudige akte verklaren dat zij in het geding tussenbeide willen komen.

§ 2. La demande est dans tous les cas rejetée si le tribunal constate, par une décision motivée, que la parentalité sociale serait préjudiciable à l'intérêt de l'enfant ou à l'exercice par le père ou la mère de l'enfant de ses propres responsabilités parentales.

§ 3. Dans tous les cas, le tribunal de la jeunesse peut, à la demande des père et mère, de l'un d'eux, du titulaire de la parentalité sociale ou du procureur du Roi, ordonner, modifier ou supprimer, dans l'intérêt de l'enfant, toute disposition relative à la parentalité sociale. ».

Art. 3

L'article 393 du même Code est remplacé comme suit :

« Art. 393. — Si les parents n'ont pas usé de la faculté que leur accorde l'article précédent ou si leur choix n'a pu être suivi, le juge de paix, dès l'ouverture de la tutelle, choisit un tuteur apte à éduquer le mineur et à gérer ses biens, de préférence parmi les membres de la famille les proches. Il choisit par priorité le titulaire de la parentalité sociale visé à l'article 387*quinquies* pour autant que l'enfant ait été réellement élevé par celui-ci et le soit toujours au moment de l'ouverture de la tutelle et que ce choix soit conforme à l'intérêt de l'enfant. Il le nomme après s'être assuré de son acceptation. ».

22 septembre 2005.

Clotilde NYSSENS.

§ 2. Het verzoek wordt in ieder geval afgewezen indien de rechtbank bij een met redenen omklede beslissing vaststelt dat het zorgouderschap afbreuk zou doen aan het belang van het kind, dan wel de vader of de moeder van het kind zou verhinderen de eigen ouderlijke verantwoordelijkheid uit te oefenen.

§ 3. In ieder geval kan de jeugdrechtbank, op verzoek van de vader en de moeder, van één van beiden, van de uitoefenaar van het zorgouderschap of van de procureur des Konings, in het belang van het kind alle nodige schikkingen met betrekking tot het zorgouderschap bevelen, alsook ze wijzigen of opheffen. ».

Art. 3

Artikel 393 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door wat volgt :

« Art. 393. — Indien de ouders geen gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid die hen in het voorgaande artikel wordt geboden of indien het niet mogelijk was hun keuze te volgen, kiest de vrede-rechter zodra hij kennis heeft van het ontstaan van de voogdij, een voogd die geschikt is om de minderjarige op te voeden en zijn goederen te beheren, bij voorkeur uit de naaste familieleden. Hij kiest bij voorrang de uitoefenaar van het zorgouderschap als bedoeld in artikel 387*quinquies*, op voorwaarde dat het kind daadwerkelijk door hem of haar werd opgevoed, dat zulks ook nog het geval is op het tijdstip dat de voogdij ontstaat en dat die keuze strookt met het belang van het kind. Hij benoemt de voogd nadat hij zich heeft verzekerd van zijn toestemming. ».

22 september 2005.